

Фаворитка глядачів

«Народна артистка» є своєрідним продовженням попереднього дослідження театральних критиків Олега Вергеліса, що має назву «Театр, де розбиваються серця». Однак у цій книзі автор зосереджується на творчості та особистому житті лише однієї української акторки – Нонни Копержинської. Книга є унікальною, адже вперше про акторку, яка була народною улюбленицею понад пів століття, зібрано чимало архівного матеріалу, зроблено ґрунтовний аналіз її робіт в театрі і кіно, записано інтерв'ю із сучасниками.

Зокрема, автор використовує свої розмови з Копержинською, спогади її сина та чоловіка, акторів (Леся Задніпровського, Таїсії Литвиненко, Надії Румянцевої, Лариси Хоролець, Ніни Гіларовської, Галини Семененко, Тамари Тимошко, Богдана Ступки, Володимира Коляди), режисерів (Олега Бійми, Сергія Данченка), нинішнього директора театру Михайла Захаревича. Окрім того – унікальні документи і фото з музею Національного театру ім. Івана Франка, Центрального архіву-музею літератури і мистецтва України, особистого архіву автора, а також статті з журналів («Новини кіноекрану», «Український театр», «Кіно-Театр») і газет («Вечірній Київ», «КП в Україні», «Радянська Донеччина», «Молодь України», «Радянське мистецтво», «Культура і життя», «Дзеркало тижня»). Вперше оприлюднено (наприкінці книги) безцінний документ – автобіографію акторки 1946 року, написану власноруч, коли вона подавала документи до театру ім. Франка. Саме він відкриває деякі важливі, але маловідомі факти з її біографії. Зокрема, про її родину, дитинство, юність, навчання, воєнні роки, першу роботу, заміжжя і народження першої дитини.

Особливість Нонни Копержинської завжди була овіяна народними міфами. А про «норов та гострий язик у театральному Києві ходили легенди», за словами Олега Бійми. Режисери боялися її, утім, кожен, хто взяв її у фільм чи задіяв у виставі, не пожалкував. Адже вона ставала окрасою роботи, і дуже часто її роль виявлялася упізнаваною глядачем, об'ємнішою, цікавішою за головних персонажів. На знімальних майданчиках, за словами автора книги, вона була примадонною, її навіть побоялися.

З особливим колоритом описує Олег Вергеліс роль Секлети Лимерихи у стрічці «За двома зайцями» (1961) Віктора Іванова: сильної і вольової жінки, люблячої матері, балакучої продавчині. «Язик не повертається сказати, що вона "грає" класичну роль із п'єси Михайла Старицького, – пише автор. – Для неї "грати" – означає "бути". Бути фрагментом життя, максимально упізнаваним образом, жінкою з вулиці, сусіднього будинку, характером народним, повнокровним, завжди незбагненим. І свою Секлету вона "творить" ніби через випадковості повсякденного київського побуту XIX століття, а з них, із цих випадковостей, і народжується щось загальне, універсальне – вічне. Як вічними є всі оті її язикаті баби, матері, свекрухи – ціла галерея. Портретам у якій позаздрили б навіть поціновувачі дрезденського зібрання».

Вергеліс Олег.
Народна артистка.
Про Нонну
Копержинську. – Київ :
Радуга, 2019. – 198 с.

Детально проаналізовано роль буфетниці Рогнеди Карпівни з «Королеви бензоколонки» (1963) Олексія Мішуріна та Миколи Літуса, фраза якої «Працюй так, щоб тебе звільнили!» стала крилатою. У парі з актором-гумористом Андрієм Совою, який грав Панаса Петровича, вони створили комедійний тандем, який підніс їх на вершину слави. Зупиняється автор також на одній з останніх кіногероїнь Копержинської – сторожихи-няньки з телефільму Олега Бійми «Острів любові» (1995): візуально побутовий образ звичайної земної жінки, в якій з появою молодого пана прокидається чи то мавка, чи то відьма, здатна на непередбачувані вчинки.

Близько половини книги приділено театральним ролям акторки, серед яких: відчайдушна Любов Шевцова у виставі «Молода гвардія» за романом Олександра Фадєєва у постановці Бенедикта Норда (перша визначна роль на сцені), гостра на язик, гомінка та уїдлива свекруха Ганна з «Безталанної» Івана Карпенка-Карого режисера Павла Шкрьоби, Настя у виставі «Патетична соната» Миколи Куліша у постановці Дмитра Алексідзе (одна з кращих у її доробку), войовнича колгоспниця Катерина у «Фараонах» Олексія Коломійця (мала шалений успіх глядачів і витримала 600 показів). Вона зіграла чимало колгоспниць (з радянської драматургії), проте автор зробив певне відкриття-висновок, що життєдайність гарних героїнь Копержинської у дуже поганих радянських п'єсах часто визначалася дозами гумору – просвічуючи гумором, ніби рентгеном, своїх Катерин та Варвар, Копержинська одночасно і дистанціювалася від них, і насміхалася над ними, і робила їх ближчими і зрозумілими широкому колу глядачів».

Особливу увагу Олег Вергеліс присвятив героїням у виставах Сергія Данченка, які акторка створила вже в поважному віці (1980-ті роки). Тут і літня санітарка Ніна Володимирівна, що мріє вийти заміж за свого ровесника, у виставі «Ретро» за п'єсою Олександра Галіна, і старенька няня Марина Тимофіївна у «Дяді Вані» Антона Чехова (одна з улюблених її ролей, оскільки доля не балувала її ролями з високої класики), і залізна мільярдерша Клер Цаханасян у виставі «Візит старої дами» Фрідріха Дюрренматта (остання роль, через три роки після прем'єри акторки не стало). Виконання її стало, на думку автора, явищем сценічного мистецтва, художньою вершиною у складній творчій кар'єрі великої актриси. А Сергій Данченко казав свого часу, що «який

би образ актриса не створювала, вона завжди вміє поєднати зовнішню характерність із внутрішньою змістовністю, вона показує внутрішній світ своїх героїнь».

В одному з розділів театральний критик розповідає про чоловіка акторки – Павла Марковича Шкрюбу, який був на початку творчості актором театру і кіно, а далі, так би мовити, «другим режисером» театру ім. Франка. За словами автора книги, у цій жінці він бачив не тільки кохану дружину, а й «ранкову зірку»,

«аврору» його життя, адже він максимально підтримував її, допомагав виховувати синів Євгена і Дмитра.

У книзі відчувається особиста симпатія і захоплення автора Нонною Копержинською, яка за своєю поведінкою була немовби рідною людиною, нагадуючи його тіток, хрещених, сусідок. Тому книга вийшла легкою для читання й однаково буде цікавою й пізнавальною як для фахівців, так і для широкого кола читачів.

Вікторія Котенок

Український фільм «Тільки диво»

отримав нагороду Міжнародного кінофестивалю для дітей та юнацтва «WonderFest», що відбувався 12–16 травня в Бухаресті (Румунія). Професійне журі у складі кінокритиків, режисерів та акторів із Бельгії, Македонії, Ізраїлю, Болгарії та Румунії нагородило українську кінострічку за найкращий візуальний стиль та операторську роботу, відзначивши режисера Олену Каретник та оператора Дмитра Саніна.

Українська культурна спільнота зверталася до представників влади

27 травня стало відомо, що проєкт паспорту держфінансування за бюджетною програмою 3806030 «Державна підтримка кінематографії» не затверджено. Як результат, відкладено виплати за зобов'язаннями Державного агентства з питань кіно. Такий стан речей є критичним для багатьох кіновиробників та організацій. 28 травня Національний центр Довженка (кіноархів) повідомив про настання стану неплатоспроможності. Склалися кризова ситуація, яка ставила під загрозу існування інституції та збереження української кіноспадщини в цілому. Профільні інституції та культурна спільнота закликали вжити термінових заходів для порятунку Центру Олександра Довженка та фінансування галузі. Фінансування відновилося на початку липня.

Новий міністр культури продасть свої акції

5 червня парламент України призначив Олександра Ткаченка новим міністром культури та інформаційної політики. Ткаченко з 1988 року працював телевізійним редактором і ведучим на телеканалі УТ-1, потім був кореспондентом британського інформагентства Reuters у Києві. 2005

року став головою правління та одним з акціонерів «Одеської кіностудії». З 2008-го обіймав посаду генерального директора групи «1+1 media». Після обрання у 2019 році народним депутатом покинув телевізійний і кінобізнес, але залишився почесним президентом холдингу «1+1 media». Він заявив, що продасть свої акції Одеської кіностудії, щоб не було конфлікту інтересів: «Мої акції готуються до продажу, і не в якийсь сліпий траст, перепошую. І цю справу буде зроблено найближчим часом».

Кінотеатри, які не працювали через карантин, відновили свою роботу з 2 липня

Розташування глядачів у залах у шаховому порядку та окремі ряди, виділені для групових квитків. Наприклад, якщо на перегляд прийшла родина, вона може сидіти разом, оскільки немає сенсу створювати соціальну відстань для сім'ї. Між групами так само має бути відстань через крісло. Регулювання черги так, щоб між відвідувачами була безпечна дистанція. Стимулювання купівлі квитків онлайн. Масковий режим і захисні екрани для працівників. Температурний скринінг для працівників. Санітарна обробка залів після кожного сеансу. Збільшення частоти санітарної обробки фое та всіх відкритих поверхонь у кінотеатрі. У нормальному житті кінотеатри проводили 2–3 прем'єри щотижня, тому зрозуміло, що після відновлення роботи вони матимуть зовсім інші показники відвідування та зборів. Одна прем'єра на місяць не зробить відвідування кінотеатрів масовим. Та кінотеатри будуть і надалі розвиватися, адже вони дають певну атмосферу та кардинально інше сприйняття контенту. Фільми, які знімають передовсім для перегляду в кіноатрах, будуть завжди цікавими аудиторії та збиратимуть повні зали.

Реконструкція Кіномистецького центру імені Івана Миколайчука в Чернівцях

У Чернівцях, на вул. Головна, 140, де за радянських часів містився кінотеатр ім. І. Миколайчука, завершено реконструкцію Кіномистецького центру його імені. Обладнання для кінопоказів закупили. У кінозали налічується 352 місця для глядачів. Забезпечено повну доступність для людей з інвалідністю. У приміщенні функціонуватиме музей Миколайчука, працюватимуть гуртки, відбуватимуться різноманітні культурно-мистецькі заходи. Вартість реконструкції становить 40 млн гривень. Навесні, за словами Чернівецького міського голови Олексія Каспрука, планували, що перші заходи тут проведуть 15 червня, на день народження Івана Миколайчука. На жаль, сподівання не справдилися – не дозволила епідемічна ситуація в Україні, через яку багато заходів і фестивалів скасовано або переведено в режим онлайн.

Ірина Цілик працює над фільмом «Я і Фелікс»

Вийшов тизер українського кінопроєкту «Я і Фелікс», що має стати повнометражним художнім дебютом Ірини Цілик. Це екранізація ще не опублікованого роману «Хто ти такий?» Артема Чеха, чоловіка режисерки. В тизері з'явся їхній син Андрій. Книга, яка вийде навесні 2021-го, та стрічка розповідатимуть про дорослішання хлопчика Тимофія, яке випало на 1990-ті роки в Україні. Другим головним героєм є колишній контррозвідник на ім'я Фелікс, його роль у короткому ролику виконує письменник Юрій Іздрик. Герой Іздрика, травмований війною радянський військовий, поступово стає частиною сім'ї восьмирічного хлопчика та його супутником. «Я сама ловлю себе на тому, що негативні спогади про дитин-